SKOLETRIVSEL FOR ALLE
EN FÆLLES STRATEGI

Om
‘SKOLETRIVSEL FORALLE.DK’

dcum dansk center for undervisningsmiljø

psykiatri fonden
SAMMEN BEKÆMPER VI PSYKISK SYGDOM

Ikast-Brande Kommune

Skoletrivselforalle.dk indgangen til et stærkere strategisk trivselsarbejde

Skoletrivselforalle.dk er resultatet af et 3-årigt projekt, udarbejdet af Dansk Center for Undervisningsmiljø (DCUM) og Psykiatrifonden i samarbejde med Ikast-Brande Kommune og i alt 40 skoleledere og trivselsmedarbejdere fra skoler i hele Danmark.

Projektets formål har været at udvikle og udbrede viden, der kan støtte og rådgive skoleledelser på danske grundskoler i at leve op til Sundhedsstyrelsens forebyggelsespakke om mental sundhed på skoleområdet. Resultatet - hjemmesiden skoletrivselforalle.dk - er et procesværktøj som også indeholder en videns- og anbefalingsportal, der understøtter et systematisk og helhedsorienteret arbejde med trivsel på grundskolerne i hele Danmark.

Skoletrivselforalle.dk imødekommer udfordringerne med at fremme mental sundhed i den danske grundskole og indeholder en kombination af viden fra forskning, lovgivning og implementeringserfaringer fra praksis.

Skoletrivselforalle.dk styrker skoleledelsers og trivselsteams strategiske arbejde med trivsel, ved at bidrage til at skolen får overblik over egen indsats og skolens næste bedste skridt i trivselsarbejde, og også ved at gøre det mere håndterbart at lave handleplaner og implementere indsatser på trivselsområdet.

20 folkeskoler fra hele Danmark har været involveret i at samskabe, udvikle og teste en prototype af hjemmesiden. Sammen med skolerne har vi færdigudviklet skoletrivselforalle.dk. Prototypen har haft en stærk prioritering af brugerinddragelse og er derfor udviklet på baggrund en omfattende behovsafdækning med syv folkeskoler, to idéworkshops sammen med skoleledere og AKT-medarbejdere, tre testworkshops samt et testforløb med 10 skoler fra april-november 2019. På baggrund af de 10 skolers test i 2019 er hjemmesiden blevet revideret, og yderligere 10 skoler testede den nye udgave af www.skoletrivselforalle.dk i 2020.

Projektets fundament:
Skoleomfattende tilgang (Whole-School approach) og et gennemgående elevperspektiv

Projektets faglige fundament gennemsyrer hele den måde, vi har tilgået projektudviklingen. I 'Skoletrivsel for alle' tror vi på, at en skoleomfattende tilgang og et gennemgående stærkt elevperspektiv begge er afgørende principper ift. at skabe positive fællesskaber, trivselsfremmende initiativer og høj social kapital på skolerne.

Projektgruppen har arbejdet ud fra den forskningsunderstøttede præmis, at skoletrivsel fremmes af et positivt og støttende miljø med høj social kapital blandt alle skolens aktører. Det betyder, at modellens indholdselementer retter sig mod kompetencer og processer, der skaber et positivt miljø på skolen med høj social kapital.

Projektets fundament består således af følgende grundpræmisser:

- Skoletrivsel angår alle og er for alle aktører i skolen.
- Skoletrivsel indebærer deltagelse – alle er deltagere i den daglige trivsel.
- Skoletrivsel handler om positive fællesskaber: *"fællesskab er nærmest et mirakelmiddel, det fremmer alle facetter af trivsel, og effekterne er tilsyneladende meget store"* (citat: Professer-emiritus Bjørn Holstein)
- De voksne har afgørende betydning for skoletrivslen f.eks. ved den måde de bedriver klasseledelse og danner relationer til eleverne
- Eleverne er en vigtig ressource ind i arbejdet med at forbedre trivsel på skolen og bør som udgangspunkt altid inddrages
- Arbejdet med skoletrivsel skal drives af et ressourceorienteret fokus og i en positiv ånd

Strategisk tilgang

I Skoletrivselforalle.dk forstår vi overordnet set strategisk trivselsarbejde som arbejdet med at mobilisere de kræfter, der skal skubbe de relevante handlinger i gang for at fremme trivslen på skolen.

Det understøtter vi på sitet ved at samle relevant viden og ved at stille værktøjer til rådighed til refleksion over strategisk tilgang. Hjemmesiden lægger op til en overordnet proces der trin for trin, guider skolen gennem arbejdet med trivsel.

Sådan forstås skoletrivsel

Skoletrivselforalle.dk forstår skoletrivsel som et tilstand, der både fremmes og hæmmes af de betingelser, som er til stede på skolen, hvorfor det er meningsfuldt at arbejde strategisk med skoletrivslen og ikke blot trivselsarbejde rettet mod individet.

Skoletrivsel forstås som en tilstand, der er sammensat af tre forskellige indgangsvinkler:

- Fysisk og psykisk velvære
- Virke og deltagelse – elevernes muligheder for at "virke" fagligt og socialt – det vil sige elevens mulighed for deltagelse i undervisning, andre aktiviteter og socialitet. Dette vil have betydning for elevernes oplevelse af faglige og personlige kompetencer: self efficacy, social kompetence, resiliens
- Vellidthed og oplevelsen af at høre til i fællesskabet - elevens oplevelse af at blive mødt med anerkendelse, sympati og tolerance fra lærere, pædagoger og kammerater

De tre indgangsvinkler har betydning for og griber ind i hinanden "Uden vellidthed bliver det vanskeligt at virke, og uden adgang til virke bliver velvære begrænset og udfordret". Pointen med at skille dem ad i definitionen af tilstanden skoletrivsel er at få øje på de områder, hvor skolen kan gøre en indsats og en forskel.

I den trivselsfremmende skole vil der være fokus på indsatser og handlinger, der fremmer elevernes fysiske og psykiske velvære, fremmer deres muligheder for deltagelse i skolens undervisning og sociale liv, samt fremmer deres oplevelse af at være vellidte og høre til på skolen.

Definitionen er inspireret af mobbeforskeren Helle Rabøl Hansen (2019), Sundhedsstyrelsens forebyggelsespakke (2018) samt "Endelige anbefalinger fra ekspertgruppe om elevers trivsel i folkeskolen i relation til de nationale trivselsmålinger" (2014).

Gode erfaringer fra praksis – Behovsafdækning

I arbejdet med Skoletrivsel for alle er der udarbejdet en behovsafdækning med udgangspunkt i fokusgruppeinterviews med skoleledelser, ressourcepersoner, elevråd samt skolebestyrelsesformænd fra 7 forskellige skoler fordelt på landets 5 regioner.

Interviewene omhandlede:

- Skolernes strategiske arbejde med trivsel, og hvad der i den forbindelse virker særligt fremmende for trivsel.
- Hvilke udfordringer skolerne oplever i forhold til, at arbejde strategisk med trivsel.
- Hvordan skolerne lever op til sundhedsstyrelsens anbefalinger (Mental Sundhed, Sundhedsstyrelsen, 2018).

Behovsafdækningen belyser hvilke kontekstuelle betingelser og udfordringer og virkningsfulde mekanismer, der har betydning for skolernes arbejde med sundhedsstyrelsens anbefalinger ift. trivsel.

Empiri fra behovsafdækningen danner grundlag for udvælgelse og udformning af anbefalinger i de forskellige vidensområder på skoletrivselforalle.dk. Det samme gør viden om forskning fra videnskortlægningen, lovgivning omkring trivsel og undervisningsmiljø, Sundhedsstyrelsens forebyggelsespakke om mental sundhed, og den viden og erfaring, der er til stede i de involverede projektorganisationer Psykiatrifonden, DCUM og Ikast-Brande Kommune.

Projektets vidensfundament – Videnskortlægning

I projektets videnskortlægning har vi anvendt en tilgang, hvor forskellige former for viden supplerer og belyser en række forskellige temaer angivet efter sundhedsstyrelsens forebyggelsespakke.

Medtaget i denne videnskortlægning er bl.a.:

- Viden fra forskningsreviews (Eksempelvis: ”Indsatser til fremme af mental sundhed”, ”Mental sundhed i skolen – Evidensbaseret grundlag for fremme af børns mentale sundhed”
- Viden fra danske rapporter der, på baggrund af forskning og ekspertgrupper, kommer med en række anbefalinger (eksempelvis:” Elevernes Fællesskab og Trivsel i Skolen”, ”Alle for en mod Mobning”, ”Inklusionsrådets eftersyn”, ”Ro og Klasseledelse i Folkeskolen”)
- Viden fra dansk forskning (eksempelvis Helle Plaugborgs forskning i klasseledelse)
- Viden fra danske behovsafdækninger/erfaringer/evalueringer af evidensbaserede trivselstiltag (Eksempelvis:” Trivsel i skolen”, Evaluering af PALS-mental sundhed, Evaluering af projekt ‘Optur’)
- Feedback fra ekspertgruppen (Professor emeritus Bjørn Holstein, lektor Hanne Viskum fra Professionshøjskolen Metropol og professor Hanne Kathrine Krogstrup, AAU)

Kræfterne bag projektet

Danske folkeskoler

Et stort tak til de skoler, der har medvirket til at samskabe og teste prototypen i 2019:

- Tjørnegaardsskolen, Roskilde
- Broager Skole, Broager
- Ramme Skole, Lemvig
- Nørre Nisum Skole- og Børneunivers, Lemvig
- Christinelystskolen, Lemvig
- Engesvang Skole, Engesvang
- Gammel Hasseris Skole, Aalborg
- Thyborøn Skole, Thyborøn
- Harboøre Skole, Harboøre
- Ole Rømers Skole, Taastrup
- Alt i et-Skolen, Klinkby

Og også en stor tak til de skoler, der har afprøvet skoletrivselforalle.dk i efteråret 2020:

- Hundestedskole, Halsnæs
- Havrehedskolen, Nordfyn
- Ørestad friskole, København
- Havndal Børneby, Randers
- Fårup Skole og Børneby, Randers
- Munkholmskolen, Randers
- Søndermarkskolen, Randers

Vi er meget taknemmelige for jeres al jeres viden og erfaring, som på Skoletrivselforalle.dk nu er tilgængelig for alle skoler. Tak!

Ekspertgruppe

Projektet har været fulgt af en ekspertgruppe, der består af:

- Professor emeritus Bjørn Holstein
- Lektor Hanne Viskum, Professionshøjskolen Metropol.
- Professor Hanne Katrine Krogstrup, Aalborg universitet

Ekspertgruppens primære opgave har været at kvalificere de metoder, vi har anvendt til vidensindsamling og videnskondensering både fra forskning og praksis og kvalificere indholdet på hjemmesiden. Professor Hanne Kathrine Krogstrup fra Aalborg universitet, har kvalificeret den metodiske tilgang til brugerinddragelse og evaluering, som har været anvendt i projektet (Primært indsatsteoretisk tilgang og metode). Og professor emeritus Bjørn Holstein og lektor Hanne Viskum har haft fokus på at kvalificere indholdet og valg af vidensområder.

Følgegruppe

Skoletrivselforalle.dk har haft en følgegruppe tilknyttet. Følgegruppens primære opgave har været at forankre og udbrede den viden, som ligger tilgængelig på skoletrivselforalle.dk. Endvidere har følgegruppen været medaktører i at motivere skolerne til at bruge denne tilgængelige viden fra forskning og praksis, til i højere grad at arbejde systematisk og strategisk med trivsel. Følgegruppen har også været inddraget i kvalificeringen af, og indspark til, den viden, som er tilgængelig på skoletrivselforalle.dk.

Følgegruppen består af:

- Danmarks Lærerforeningen v. Niels Lynnerup & Jørn Højer- Pedersen
- Skolelederforeningen v. Peter Nellemann
- Styrelsen for undervisning og kvalitet v. Stine Lindberg
- BKF, Børne- og kultur chefforeningen v. Christian Rotbøl
- KL, Kontor for Børn og Folkeskole v. Hanne Berthelsen
- Skole og Forældre v. Cecilie Harrits
- Danske Skoleelever v. Thea Enevoldsen
- Dansk Friskoleforening v. Vibeke Helms

Projektgruppe

Skoletrivselforalle.dk er udarbejdet af DCUM og Psykiatrifonden i samarbejde med Ikast-Brande Kommune. Projektet er støttet med midler fra Sundhedsstyrelsen.

Dansk Center for Undervisningsmiljø (DCUM) er et uafhængigt, statsligt videnscenter, der arbejder for at sikre et godt undervisningsmiljø på alle uddannelsessteder og et godt børnemiljø i alle dagtilbud. DCUM fungerer som bindeled mellem forskning og praksis.

Psykiatrifonden er en sygdomsbekæmpende organisation, der arbejder for at fremme psykisk sundhed og bekæmpe psykisk sygdom, så alle får mulighed for at leve et godt liv, uanset om de er psykisk sårbare, har en diagnose eller oplever en midlertidig krise.

Ikast-Brande kommune bidrager til projektet med stor erfaring i at arbejde evidensbaseret, skoleomfattende og strategisk med trivsel, gennem erfaringerne fra projekterne PALS og PALS Mental Sundhed, på en række af kommunens skoler.

Kontakt os

Har du spørgsmål til Skoletrivsel for alle er du altid velkommen til at tage kontakt til os:

Projektleder i DCUM
Camilla Tange
Mail: tange@dcum.dk
tlf. +45 72 26 54 10

Konsulent i Ikast- Brande kommune
Rikke Bernstorff
Mail: rikhapp@ikast-brande.dk
tlf. +45 26 39 86 77